

van vooral (jonge) Kieviten en Tureluurs).

Kortom, het succes van de plas-dras Boterdiep strookt niet helemaal met de resultaten en conclusies van het onderzoek bij Den Hâneker. Het zou goed zijn om eens onderzoek te doen naar het daadwerkelijke voedselaanbod in de vorm van slakken, wormen en insecten(larven) en hoe dit voedselaanbod nog verder geoptimaliseerd kan worden.

Dankwoord

Leo Stockmann van Landschapsbeheer

Groningen dank ik voor het kritisch bekijken van dit artikel. Fred van Maurik dank ik voor het ter beschikking stellen van een aantal van zijn prachtige foto's van de vogels rondom de plas-dras Boterdiep.

Literatuur

CLM Onderzoek en advies e.a. 2006. Plas-dras, weidevogels, wormen en bedrijfsvoering. Ministerie van LNV 2009. Plasdras.

Rob Lindeboom

E-mail: rlin@home.nl

Natuurbouw in polder Crangeweer: van natte laagte naar weidevogelplas

Albert-Erik de Winter

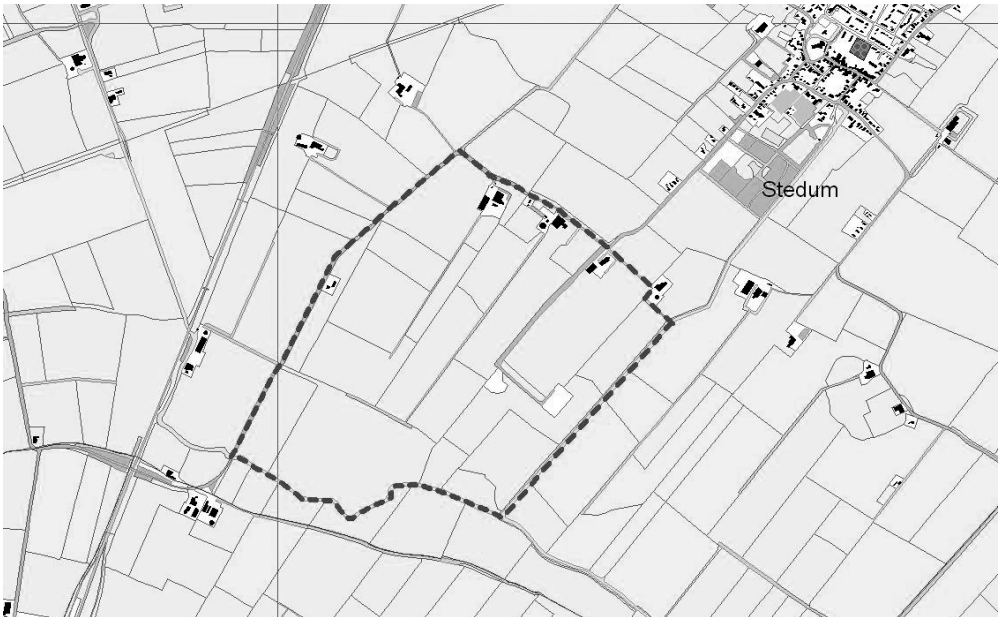
Ten oosten van het Noord-Groningse dorp Stedum ligt de polder Crangeweer, een agrarisch graslandgebied dat wordt begrensd door het Stedumermaar, Westerwijdwerdermaar, Crangeweesterweg en de Bedumerweg (figuur 1). Plaatselijk bezit deze polder hoge dichtheden weidevogels, waaronder meer kritische soorten als Grutto en Tureluur. Enkele maïsakkers in het gebied hebben daarnaast grote aantrekkingskracht op soorten als Kievit en Scholekster. Crangeweer is een open, boomloos gebied waarin boomopstanden zijn beperkt tot boerenerven en wegbeplantingen. Centraal in het gebied ligt een kleine NAM-locatie. In deze polder zitten drie agrarische bedrijven die zijn aangesloten bij de agrarische natuurvereniging Wierde & Dijk. Op circa 150 hectare boerenland voeren zij weidevogelvriendelijk beheer uit, zoals bemesting met ruige stalmest, uitgesteld maaien en nest-

bescherming. Met de amendementsgelden 'aanvullend weidevogelbeheer Groningen' zijn hier in 2008 enkele weidevogelvriendelijke inrichtingsmaatregelen uitgevoerd (Zijlstra 2008). Een van deze maatregelen betreft de aanleg van een weidevogelplas (figuur 2).

Aanleg weidevogelplas

Aanleiding voor de aanleg van deze weidevogelplas vormt de aanwezigheid van een bestaande (natte) laagte. Deze laagte bevindt zich ten zuiden van een NAM-locatie in een extensief beheerd en door paarden begraasd grasland. Dit 'paardenland' bezit veel reliëf en is kruidenrijk. Weiland en laagte bezitten hoge dichtheden aan Grutto's en Tureluurs. Verder bij het kruidenrijk grasland en de laagte vandaan komen deze soorten in veel lagere dichtheden voor.

De situatieschets laat zien hoe de

Figuur 1. Polder Crangeweer bij Stedum

bestaande ondiepe laagte is omgevormd tot weidevogelplas. Er is een extra uitstulping gecreëerd aan de noordkant van de laagte ter grootte van circa 150 vierkante meter. Het middendeel is plaatselijk uitgediept tot een halve meter met naar de buitenrand toe een zeer geleidelijk oplopend bodemtalud. Het idee hierachter is dat de plas bij droogte en waterstandfluctuaties

minder snel zal droogvallen en er voor foeragerende en rustende weidevogels ondiep water en een slikbodem aanwezig blijft. In het midden van de plas is een eilandje gemaakt als veilige rustplaats voor steltlopers als Grutto en Tureluur. De plas is gegraven in de zomer van 2008 en draagt de naam Wiebo Zijlstra-plas. Deze in 2008 overleden medewerker van Landschapsbeheer Gro-

Figuur 2. De weidevogelplas

Soort	2007	2010	Toename/Afname
Bergeend	0	1	+1
Krakeend	3	10	+7
Slobeend	1	3	+2
Kuifeend	4	6	+2
Scholekster	9	20	+11
Kievit	17	25	+8
Grutto	34	41	+7
Tureluur	10	13	+3
Veldleeuwerik	5	0	-5
Graspieper	4	9	+5
Gele Kwikstaart	19	2	-17
Aantal soorten	10	10	0
Aantal territoria	106	130	+24

Tabel 1. Broedvogels van Crangeweer in 2007 en 2010.

ningen heeft het inrichtingsplan voor deze plas gemaakt.

Gebruik van de plas

Bij de weidevogelplas zijn tot op heden geen vogeltellingen uitgevoerd. Op basis van meerdere veldobservaties in het voorjaar en de zomers van 2009 tot en met 2011 kan wel worden gesteld dat de plas erg succesvol is. Bergeend, Zomertaling, Krakeend, Slobeend, Grutto, Tureluur, Scholekster, Kievit, Kluut, Zwarte Ruiter en Oeverloper zijn enkele soorten weidevogels en steltlopers die hier de afgelopen jaren zijn waargenomen. Met name op soorten als Grutto, Tureluur en Kievit lijkt de plas grote aantrekkingskracht uit te oefenen. Kievit en Tureluur worden vooral foeragerend gezien in de drassige zone rond de poel. Grutto gebruikt het element niet alleen om te foerageren maar ook om te rusten, te badderen en te poetsen. De grootste aantallen Grutto's (circa 15-20 vogels) worden hier gezien vlak voor aanvang van het broedseizoen. Tijdens het broedseizoen is het aantal vogels dat gebruikmaakt van de plas kleiner. Na het broedseizoen lijkt het aantal vogels dat de plas bezoekt weer toe te nemen. Kleinere groepjes Grutto en Kievit verzamelen zich rond de plas om na verloop van tijd naar elders te vertrekken.

Vergelijking broedvogelaantallen

Leuk aan Crangeweer is het feit dat deze polder voor en na de aanleg van de weidevogelplas is geïnventariseerd op weidevogels (Jager & De Boer 2007, Postma, 2010). Deze inventarisaties zijn uitgevoerd volgens de criteria van de SOVON BMP-handleiding (Van Dijk 2004) en gericht op alle gekwalificeerde meetsoorten voor de SAN-pakketten en alle verplichte soorten uit het Nationaal Weidevogelmeetnet (Teunissen & Van Kleunen 2001). Een overzicht van de aangetroffen soorten en aantallen is opgenomen in tabel 1. Met uitzondering van Gele Kwikstaart en Veldleeuwerik zijn in 2010 (veel) meer broedvogels per soort gekarteerd dan in 2007. Het absolute aantal broedparen/territoria lag in 2007 op 106 en in 2010 op 130. Wat de verklaring voor de sterke afname bij Veldleeuwerik en Gele Kwikstaart is, is onbekend. Omdat andere kritische soorten als Slobeend, Grutto, Tureluur juist zijn toegenomen, zou je een vergelijkbaar patroon ook bij Veldleeuwerik en Gele Kwikstaart verwachten.

Uiteraard voert het te ver om dit succes in zijn geheel toe te schrijven aan de weidevogelplas. Andere inrichtingsmaatregelen, zoals de aanleg van kleinere poeltjes, verflauwing van slootkanten en het verhogen van slootwaterstanden, hebben in combinatie met de optimalisering van beheersmaatregelen

(Wierde & Dijk 2009) vrijwel zeker ook bijgedragen aan de toename van het aantal broedvogels.

Toch laat het grote aantal Grutto's, Tureluurs en Kieviten dat gebruikmaakt van de weidevogelplas duidelijk zien dat graslandpercelen met hoge weidevogeldichtheden in combinatie met natte plasjes en slikveldjes prima samengaan.

Dankwoord

De familie Kruizinga (eigenaar van de plas) wordt bedankt voor toestemming om bij de plas te mogen komen, Sieger Wiersma (veldcoördinator Wierde & Dijk) voor het beschikbaar stellen van de broedvogelgegevens van Crangeweer en Leo Stockmann voor het kritisch doornemen van een eerdere versie van dit artikel.

Literatuur

van Dijk, A.J. 2004. *Handleiding Broedvogel Monitoring Project. Tweede, aangepaste druk. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.*

Jager, K. & V. de Boer 2007. *Weidevogels van Agrarisch Natuur- en landschapsvereniging Wierde en Dijk in 2007. SOVON-inventarisatie-rapport 2007-3. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.*

Postma, J. 2010. *Weidevogels van ANV Wierde en Dijk in 2010. SOVON-inventarisatie-rapport 2010/45. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.*

Teunissen, W.A. & A. van Kleunen 2001. *Weidevogels inventariseren in cultuurland. Handleiding Nationaal Weidevogelmeetnet. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.*

Wierde & Dijk 2009. *Gebiedsplan Wierde & Dijk.*

Zijlstra, W. 2008. *Voorstel weidevogelvriendelijke inrichtingsmaatregelen polder "Crangeweer", Stedum. Landschapsbeheer Groningen, Hoogkerk.*

Albert-Erik de Winter
Landschapsbeheer Groningen
a.e.de.winter@landschapsbeheergroningen.nl

53.166492 NB, 6.670927 OL

